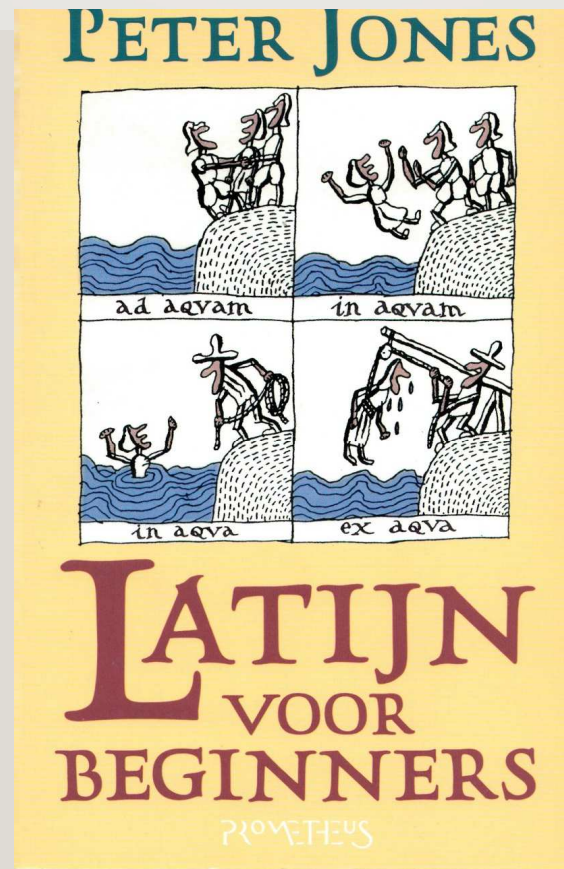

PALEOGRAFI E 3

INITIATIE LATIJN

ENKELE HANDIGE BOEKJES

SAMENSTELLING: MARTHE SCHILDERS

*Vademecum
Latijn-Nederlands
praktisch stamboomonderzoek*

VLAAMSE VERENIGING VOOR
FAMILIEKUNDE
GOUW ANTWERPEN V.Z.W.

Latijn

bij genealogisch onderzoek

Docto

Uitgebreide
Latijnse Woordenlijst

voor de genealoog

CROONESTUCKEN XX
Vrienden van het Poperings Archief
Deken Debolaan 39
8970 POPERINGE
1997/1

PALEOGRAFIE EN TAALKUNDE

- Het is niet voldoende dat de zoeker het schrift van de tekst kan ontcijferen, hij moet ook de taal waarin de tekst geschreven is, begrijpen.
- Zoekers komen in contact met teksten in de volkstaal (oud-Nederlands of oud-Frans) en het Latijn.

HET LATIJN

- De taal van de Romeinen, het Latijn, bleef ook in de Middeleeuwen gehandhaafd, in de eerste plaats omdat het de taal was van de Kerk.
- Nuttig voor het ontleden van een document in het Latijn opgesteld is een Latijns Woordenboek en een Latijnse spraakkunst.

HET LATIJN IS IN DE VROEGE MIDDELEEUWEN DE TAAL VAN DE BRONNEN

- Kronieken: verhalende teksten (nationale, regionale en lokale kronieken)
- Notariële akten (verkoop)
- Overeenkomsten
- Documenten i.v.m. goederen (gronden): goederenregister, renteboeken, incijnsgeving, schuldbekentenissen, schepenakten, ...
- Rotuli mortuorum of dodenrollen: met de namen van overleden leden der gemeenschap
- Obituaria of necrologia (lijsten van overledenen, opgemaakt in de volgorde van de kalender)

ALLERLEI DOCUMENTEN IN HET LATIJN

- Liber stutorum: pachtregister
- Sepulturenboek: grafregister
- Oorkonden of charters (chartrier: verzameling originele oorkonden bewaard door een persoon of instelling tot wie ze waren gericht of aanbelangden)(cartularia: boeken of rollen waarin men oorkonden heeft overgeschreven)

DE PAROCHIEREGISTERS

- Dit zijn de registers waarin de parochiepastoor of de koster de doopsels, huwelijken en begrafenissen inschreven die in hun parochie plaats grepen. Pas na het concilie van Trente worden ze regelmatig bijgehouden.
- De taal van de parochieregisters is meestal het Latijn.

LATIJN: ENKELE BASISKENMERKEN

- Het Latijn kent geen lidwoorden.
- De naamwoorden (zn, bn, deelwoorden) hebben een eigen uitgang volgens het geslacht van het woord (m. natus, v. nata o. natum).
- Die uitgang verradt de functie van het woord in de zin (de naamvallen – zie verder)
- Hebben een eigen plaats in de zin (niet altijd in het kerklatijn): van-bepaling vóór het woord (patris domus), bijv. bep. erna (domus parva).

DE NAAMVALLEN

		1 ^e en 2 ^e verb.	3 ^{de} verb.	4 ^e en 5 ^{de} verb.
Nominatief	onderwerp	- us / -a		
Vocatief				
Accusatief	lijd.vw	-um /-am	-em	
Genitief	van-bepaling	-i / -ae	-is	
Datief	meew. vw.	-o / -ae	-i	
Ablatief	bepalingen	-o /-a	-e	

EERSTE VERBUIGING –A /-AE

	Enkelvoud	Meervoud
N	Filia (de, een dochter)	Filiae (de dochters)
V	Filia	Filiae
G	Filiae (van de dochter)	Filiarum
D	Filiae (aan de dochter)	Filiis
Ac	Filiam (de dochter)	Filias
Ab	Filia (met, door, enz)	Filiis

ENKELE WOORDEN OP –A

- Hora – genitief horae : uur
- Femina, feminae: vrouw
- Filia : dochter
- Avia, -ae: grootmoeder
- Vidua, -ae : weduwe

TWEEDE VERBUIGING –US, -I

	Enkelvoud	Meervoud
N	Avus - Filius Grootvader – zoon	Avi - Filii
V	Ave - Fili	Avi - Filii
G	Avi - Filii	Avorum - Filiorum
D	Avo - Filio	Avis - Filiis
Ac	Avum - Filium	Avos - Filios
Ab	Avo - filio	Avis - filiis

WOORDEN OP –US (2de VERB.)

- Annus, -i : jaar
- Sponsus, -i : verloofde
- Viduus, i : weduwnaar

TWEEDE VERBUIGING –UM, -A

	Enkelvoud	Meervoud
N	Matrimonium	matrimonia
V	Matrimonium	Matrimonia
G	Matrimonii	Matrimoniorum
D	Matrimonio	Matrimoniis
Ac	Matrimonium	Matrimonia
Ab	matrimonio	matrimoniis

TWEEDE VERBUIGING OP -ER

	Enkelvoud	meervoud
N	Puer	Pueri
V	Puer	Pueri
G	Pueri	Puerorum
D	Puero	Pueris
Ac	Puerum	Pueros
Ab	puero	Pueris

WOORDEN VOLGENS PUER

- Vir, viri: man
- Liber, libri: boek
- Socer: schoonvader
- Gener: schoonzoon
- Vesper, vesperi: avond
- Liber, liberi: kind(eren)

DERDE VERBUIGING

	Enkelvoud	meervoud
N	Homo	Homines
V	Homo	Homines
G	Hominis	Hominum
D	Homini	Hominibus
Ac	Hominem	Homines
Ab	homine	Hominibus

WOORDEN VOLGENS 3de VERBUIGING

- Mensis, mensis : maand
- Coelebs, coelibis : ongehuwd
- Testis, testis: getuige

DERDE VERBUIGING -US

	Enkelvoud	Meervoud
N	Corpus	Corpora
V	Corpus	Corpora
G	Corporis	Corporum
D	Corpori	Corporibus
Ac	Corpus	Corpora
Ab	corpore	Corporibus

VIERDE VERBUIGING –US, -US

	Enk	Mv	Enk	mv
N, V	Fructus	Fructus	Domus	domus
G	Fructus	Fructuum	Domus	Domuum domorum
D	Fructui	Fructibus	Domui	Domibus
Ac	Fructum	Fructus	Domum	domos
Ab	Fructu	Fructibus	Domo	domibus

VIJFDE VERBUIGING

	Enk	Mv
N	Dies	Dies
V	Dies	Dies
G	Diei	Dierum
D	Diei	Diebus
Ac	Diem	Dies
Ab	Die	Diebus

PERSOONLIJKE VN (ALS O WEGGELATEN)

1 ^e persoon			2 ^{de} persoon		
Nom.	Ego	nos		Tu	vos
G	mei	Nostri nostrum		Tui	Vestri vestrum
D	mihi	Nobis		Tibi	vobis
Ac	Me	Nos		Te	Vos
Ab	me	Nobis		Te	Vobis

WERKWOORDEN

- Er zijn vier vervoegingen:
- Ww op -are
- Ww op -ēre
- Ww op -ere
- Ww op -ire
- Onregelmatige ww (bv hulpww esse (zijn))
- Actief en passief (beminnen en bemind worden)

96. 1° VERV. Amāre, ȳ, ās, amāvī, amātum. — A. ACTIEVE VORM

INDICATIEF	CONJUNCTIEF	IMPERATIEF Presens
<i>Ik bemin</i> E. amō amā-s amā-t M. amā-mus amā-tis amā-nt	amē-m amē-s amē-t amē-tis amē-nt	Presens E. 2 amā, <i>bemin</i> M. 2 amā-te
<i>Ik beminde</i> E. amā-ba-m amā-bā-s amā-ba-t M. amā-bā-mus amā-bā-tis amā-ba-nt	amā-re-m amā-rē-s amā-re-t amā-rē-mus amā-rē-tis amā-re-nt	Futurum E. 2 amā-tō, <i>bemin</i> M. 3 amā-tōte 3 amā-ntō
<i>Ik zal beminnen</i> E. amā-bō amā-bi-s amā-bi-t M. amā-bi-mus amā-bi-tis amā-bu-nt		INFINITIEF Presens amā-re, <i>beminnen</i> Perfectum amā-visse, <i>beminde hebben</i> Futurum amā-turum, am, um esse, (ik zeg) <i>dat ik zal beminnen</i>
<i>Ik heb beminde</i> E. amā-v-ī amā-vi-stī amā-vi-t M. amā-vi-mus amā-vi-stis amā-vē-runt (-re)	amā-veri-m amā-veri-s amā-veri-t amā-veri-mus amā-veri-tis amā-veri-nt	PARTICIPIUM Presens amā-ns, amā-ntis, <i>beminne</i> Futurum amā-tūrus, a, um, <i>die zal beminnen</i>
<i>Ik had beminde</i> E. amā-verā-m amā-verā-s amā-verā-t M. amā-verā-mus amā-verā-tis amā-verā-nt	amā-visse-m amā-vissē-s amā-visse-t amā-vissē-mus amā-vissē-tis amā-visse-nt	GERUNDIUM G. amā-ndī, <i>vān het b.</i> D. amā-ndō, <i>aan het b.</i> Acc. (ad) amā-ndum, <i>om te beminnen</i> Abl. amā-ndō, <i>door te beminnen</i>
<i>Ik zal beminde hebben</i> E. amā-verō amā-veri-s amā-veri-t M. amā-veri-mus amā-veri-tis amā-veri-nt		SUPINUM I. amā-tum, <i>om te beminnen</i> II. amā-tū, <i>te bemin.</i>

97. B. PASSIEVE VORM

INDICATIEF	CONJUNCTIEF	IMPERATIEF Presens
<i>Ik word beminde</i> E. amo-r amā-ris amā-tur M. amā-mur amā-minī amā-ntur	amē-r amē-ris (-re) amē-tur amē-mur amē-minī amē-ntur	Presens E. 2 (amā-re), <i>word b.</i> M. 2 (amā-minī)
<i>Ik werd beminde</i> E. amā-ba-r amā-bā-ris (-re) amā-bā-tur M. amā-bā-mur amā-bā-minī amā-ba-ntur	amā-re-r amā-rē-ris (-re) amā-rē-tur amā-rē-mur amā-rē-minī amā-re-ntur	Futurum E. 2 (amā-tor), <i>word</i> 3 (amā-ntor) [<i>bem.</i> M. 3 (ama-ntor)
<i>Ik zal beminde worden</i> E. amā-bo-r amā-be-ris (-re) amā-bi-tur M. amā-bi-mur amā-bi-minī amā-bu-ntur		INFINITIEF Presens amā-rī, <i>bem. worden</i> Perfectum amā-tum, am, um esse, <i>bem. geworden zijn</i>
<i>Ik ben bem. geword.</i> E. amā-tus a, um M. amā-ti ae, a	amā-tus a, um amā-ti ae, a	Futurum amā-tum iri 1), <i>dat ik zal bemind worden</i>
<i>Ik was bem. geword.</i> E. amā-tus a, um M. amā-ti ae, a	amā-tus a, um amā-ti ae, a	PARTICIPIUM Perfectum amā-tus, a, um, <i>bemind</i>
<i>Ik zal bem. gew. zijn</i> E. amā-tus a, um M. amā-ti ae, a	amā-tus a, um amā-ti ae, a	GERUNDIVUM amā-ndus, a, um, <i>die bemind moet worden</i>

1. Het passieve futurum van de infinitief is onveranderlijk.

98. II° VERV. Monère, eō, ēs, monuī, monitum. — A. ACTIEVE VORM

INDICATIEF	CONJUNCTIEF	IMPERATIEF Presens
<i>Ik vermaan</i> E. monē-ō monē-s monē-t M. monē-mus monē-tis monē-nt	monē-a-m monē-ā-s monē-a-t monē-ā-mus monē-ā-tis monē-a-nt	E. 2 monē, vermaan M. 2 monē-te
<i>Ik vermaande</i> E. monē-ba-m monē-bā-s monē-ba-t M. monē-bā-mus monē-bā-tis monē-ba-nt	monē-re-m monē-rē-s monē-rē-t monē-rē-mus monē-rē-tis monē-rē-nt	Futurum E. 2 monē-tō, verm. 3 monē-tō M. 2 monē-tōte 3 monē-ntō
<i>Ik zal vermanen</i> E. monē-bō monē-bi-s monē-bi-t M. monē-bi-mus monē-bi-tis monē-bu-nt		INFINITIEF Presens monē-re, vermanen Perfectum mon-uisse, v. hebben
<i>Ik heb vermaand</i> E. mon-u-i mon-ui-stī mon-ui-t M. mon-ui-mus mon-ui-stis mon-uē-runt (-re)	mon-ueri-m mon-ueri-s mon-ueri-t mon-ueri-mus mon-ueri-tis mon-ueri-nt	Futurum mon-i-tūrum, am, um esse, (ik zeg) d. ik zal vermanen
<i>Ik had vermaand</i> E. mon-uera-m mon-uērā-s mon-uera-t M. mon-uērā-mus mon-uērā-tis mon-uera-nt	mon-uisse-m mon-uissē-s mon-uisse-t mon-uissē-mus mon-uissē-tis mon-uisse-nt	PARTICIPIUM Presens monē-ns, e-ntis, vermanend Futurum mon-i-tūrus, a, um, die zal vermanen
<i>Ik zal verm. hebben</i> E. mon-uerō mon-ueri-s mon-ueri-t M. mon-ueri-mus mon-ueri-tis mon-ueri-nt		GERUNDIUM G. monē-ndi, v. het v. D. monē-ndō, aan h. v. Acc. (ad) monē-ndum, om te vermanen Abl. monē-ndō, door te vermanen
<i>Ik zal verm. hebben</i> E. mon-uerō mon-ueri-s mon-ueri-t M. mon-ueri-mus mon-ueri-tis mon-ueri-nt		SUPINUM I. mon-i-tum, om te vermanen II. mon-i-tū, te vermanen

99. B. PASSIEVE VORM

INDICATIEF	CONJUNCTIEF	IMPERATIEF Presens
<i>Ik word vermaand</i> E. monē-o-r monē-ris monē-tur M. monē-mur monē-mini monē-ntur	monē-a-r monē-ā-ris (-re) monē-ā-tur monē-ā-mur monē-ā-mini monē-a-ntur	E. 2 (monē-re) word vermaand M. 2 (monē-mini)
<i>Ik werd vermaand</i> E. monē-ba-r monē-bā-ris (-re) monē-ba-tur M. monē-bā-mur monē-bā-mini monē-ba-ntur	monē-re-r monē-rē-ris (-re) monē-rē-tur monē-rē-mur monē-rē-mini monē-re-ntur	Futurum E. 2 (monē-tor), word vermaand 3 (monē-tor) M. 3 (monē-ntor)
<i>Ik zal verm. worden</i> E. monē-bo-r monē-be-ris (-re) monē-bi-tur M. monē-bi-mur monē-bi-mini monē-bu-ntur		INFINITIEF Presens monē-ri, verm. w. Perfectum mon-i-tum, am, um esse, verm. gew. zijn
<i>Ik ben verm. geword.</i> E. mon-i-tus a, um M. mon-i-ti ae, a	mon-i-tus a, um mon-i-ti ae, a	Futurum mon-i-tum iri ¹⁾ , (ik zeg) dat ik verm. zal worden
<i>Ik was verm. gew.</i> E. mon-i-tus a, um M. mon-i-ti ae, a	mon-i-tus a, um mon-i-ti ae, a	PARTICIPIUM Perfectum mon-i-tus, a, um, vermaand
<i>Ik zal verm. gew. zijn</i> E. mon-i-tus a, um M. mon-i-ti ae, a		GERUNDIUM monē-ndus, a, um, die vermaand moet worden

¹⁾ Het passieve futurum van de infinitief is onovereenkomstig.

100. IIIe VERV. Tegēre, ō, īs, texī, tectum. — A. ACTIEVE VORM

INDICATIEF	CONJUNCTIEF	IMPERATIEF
Presens	<i>Ik bedek</i> E. teg-ō teg-ī-s teg-i-t M. teg-i-mus teg-i-tis teg-u-nt	Presens E. 2 teg-e, <i>bedek</i> M. 2 teg-i-te Futurum E. 2 teg-i-tō, <i>bedek</i> M. 2 teg-i-tōte 3 teg-u-nō
Imperfectum	<i>Ik bedekte</i> E. teg-ēba-m teg-ēbā-s teg-ēba-t M. teg-ēbā-mus teg-ēbā-tis teg-ēba-nt	INFINITIEF Presens teg-e-re, <i>bedekken</i> Perfectum tex-is-se, <i>bed. hebben</i> Futurum tec-lūrum, am, um esse, (ik zeg) <i>dat ik zal bedekken</i>
Futurum	<i>Ik zal bedekken</i> E. teg-a-m teg-ē-s teg-e-t M. teg-ē-mus teg-ē-tis teg-e-nt	PARTICIPIUM Presens teg-e-ns, ē-ntis, <i>bedekkend</i> Futurum tec-fūrus, a, um, <i>die zal bedekken</i>
Perfectum	<i>Ik heb bedekt</i> E. tex-ī 1) tex-i-stī tex-i-t M. tex-i-mus tex-i-stis tex-ē-runt (-re)	GERUNDIUM G. teg-e-ndī, van h. b. D. teg-e-ndō, aan h. b. Acc. (ad) teg-e-ndum, om te bedekken Abl. teg-e-ndō, door te bedekken SUPINUM I. tec-tum, om te b. II. tec-tū, te bedek.
Plusquamperf.	<i>Ik had bedekt</i> E. tex-ēra-m tex-ērā-s tex-ēra-t M. tex-ērā-mus tex-ērā-tis tex-ēra-nt	
Futurum ex.	<i>Ik zal bedekt hebben</i> E. tex-erō tex-erī-s tex-erī-t M. tex-erī-mus tex-erī-tis tex-erī-nt	

101. B. PASSIEVE VORM

INDICATIEF	CONJUNCTIEF	IMPERATIEF
Presens	<i>Ik word bedekt</i> E. teg-o-r teg-e-ris teg-i-tur M. teg-i-mur teg-i-minī teg-u-ntur	Presens E. 2 (teg-e-re), <i>word bedekt</i> M. 2 (teg-i-minī)
Imperfectum	<i>Ik werd bedekt</i> E. teg-ēba-r teg-ēbā-ris (-re) teg-ēbā-tur M. teg-ēbā-mur teg-ēbā-minī teg-ēba-ntur	Futurum E. 2 (teg-i-tor), <i>word</i> 3 (teg-i-tor) [<i>bed.</i>] M. 3 (teg-u-ntor)
Futurum	<i>Ik zal bedekt worden</i> E. teg-a-r teg-ē-ris (-re) teg-ē-tur M. teg-ē-mur teg-ē-minī teg-e-ntur	INFINITIEF Presens teg-i, <i>bed. worden</i> Perfectum tec-tum, am, um esse, <i>b. geworden zijn</i>
Perfectum	<i>Ik ben bedekt/geword.</i> E. tec-tus a, um M. tec-tī ae, a	Futurum tec-tum iri 1), (ik zeg) <i>dat ik b. zal worden</i>
Plusquamperf.	<i>Ik was bedekt gew.</i> E. tec-tus a, um M. tec-tī ae, a	PARTICIPIUM Perfectum tec-tus, a, um, <i>bedekt</i>
Futurum ex.	<i>Ik zal bedekt geworden zijn</i> E. tec-tus a, um M. tec-tī ae, a	GERUNDIUM teg-e-ndus, a, um, <i>die bedekt moet worden</i>

102. IVe VERV. Audire, iō, īs, audīvī, audītum. — A. ACTIEVE VORM

INDICATIEF	CONJUNCTIEF	IMPERATIEF
<i>Ik hoor</i> E. audi-ō audi-s audi-t M. audi-mus audi-tis audi-unt	audi-a-m audi-ā-s audi-a-t audi-ā-mus audi-ā-tis audi-a-nt	Presens E. 2 audi, hoor M. 2 audi-te Futurum E. 2 audi-tō, hoor 3 audi-tō M. 2 audi-tō-te 3 audi-u-n-tō
<i>Ik hoorde</i> E. audi-ēba-m audi-ēbā-s audi-ēba-t M. audi-ēbā-mus audi-ēbā-tis audi-ēba-nt	audi-re-m audi-rē-s audi-re-t audi-rē-mus audi-rē-tis audi-re-nt	INFINITIEF Presens audi-re, horen Perfectum audi-visse, geh. heb.
<i>Ik zal horen</i> E. audi-a-m audi-ē-s audi-e-t M. audi-ē-mus audi-ē-tis audi-e-nt		Futurum audi-tūrum, am, um esse, (ik zeg) dat ik z. horen
<i>Ik heb gehoord</i> E. audi-vī audi-vi-stī audi-vi-t M. audi-vi-mus audi-vi-stis audi-vē-runt (-re)	audi-veri-m audi-veri-s audi-veri-t audi-veri-mus audi-veri-tis audi-veri-nt	PARTICIPIUM Presens audi-e-ns, e-ntis, <i>horend</i> Futurum audi-tūrus, a, um, die zal horen
<i>Ik had gehoord</i> E. audi-vera-m audi-verā-s audi-vera-t M. audi-verā-mus audi-verā-tis audi-vera-nt	audi-visse-m audi-vissē-s audi-visse-t audi-vissē-mus audi-vissē-tis audi-visse-nt	GERUNDIUM G. audi-e-ndī, van <i>hel</i> audi-verā-s <i>horen</i> D. audi-e-ndō, aan <i>hel</i> audi-verā-mus <i>horen</i> Acc. (ad) audi-e-ndum, <i>om te horen</i> Abl. audi-e-ndo, door <i>te horen</i>
<i>Ik zal gehoord hebben</i> E. audi-verō audi-veri-s audi-veri-t M. audi-veri-mus audi-veri-tis audi-veri-nt		SUPINUM I. audi-tum, <i>om te</i> II. audi-tū, <i>te horen</i>

103. B. PASSIEVE VORM

INDICATIEF	CONJUNCTIEF	IMPERATIEF
<i>Ik word gehoord</i> E. audi-or audi-ris audi-tur M. audi-mur audi-mini audi-untur	audi-a-r audi-ā-ris (-re) audi-ā-tur audi-ā-mur audi-ā-mini audi-a-ntur	IMPERATIEF Presens E. 2 (audi-re), <i>word gehoord</i> M. 2 (audi-mini) Futurum E. 2 (audi-tor), <i>word gehoord</i> 3 (audi-tor) M. 3 (audi-u-ntor)
<i>Ik werd gehoord</i> E. audi-ēba-r audi-ēbā-ris (-re) audi-ēbā-tur M. audi-ēbā-mur audi-ēbā-mini audi-ēba-ntur	audi-re-r audi-rē-ris (-re) audi-rē-tur audi-rē-mur audi-rē-mini audi-re-ntur	INFINITIEF Presens audi-ri, <i>geh. worden</i> Perfectum audi-tum, am, um esse, <i>geh. geworden zijn</i> Futurum audi-tum irī ¹⁾ , (ik z.) dat ik <i>geh. zal worden</i>
<i>Ik ben gehoord gew.</i> E. audi-tus a, um M. audi-ti ae, a	audi-tus a, um audi-ti ae, a	PARTICIPIUM Perfectum audi-tus, a, um, <i>gehoord</i>
<i>Ik was gehoord gew.</i> E. audi-tus a, um M. audi-ti ae, a	audi-tus a, um audi-ti ae, a	PARTICIPIUM Perfectum audi-tus, a, um, <i>gehoord</i>
<i>Ik zal gehoord gew. zijn</i> E. audi-tus a, um M. audi-ti ae, a	audi-tus a, um audi-ti ae, a	GERUNDIUM audi-e-ndus, a, um, <i>die gehoord moet worden</i>

1. Het passieve futurum van de infinitief is onveranderlijk.

TELWOORDEN

- Hoofdtelwoorden
- Unus, a, um
- Duo, duae, duo
- Tres – quattuor – quinque – sex – septem – octo – novem – decem
- Viginti – triginta – quadraginta – quinquaginta – sexaginta
- centum
- Rangtelwoorden
- Primus, a, um
- Secundus – tertius – quartus – quintus – sextus – septimus – octavus – nonus – decimus – vigesimus – trigesimus
- Centesimus

BIJWOORDEN ZIJN ONVERANDERLIJK

- Ambo : beiden
- Hodie : vandaag
- Heri : gisteren
- Mane : vroeg in de morgen
- Nudium tertius : eergisteren

VOORZETSELS

- Voorzetsels waren bijna allemaal oorspronkelijke bijwoorden en dus onveranderlijk. Ze worden gevolgd door een naamval.
- + accusatief o.m. ad (naar, tot aan), ante (vóór = tijd), circa (omstreeks), post (achter), per
- Voorzetsels + ablatief: ab, a (van ...af), ex, e (uit, van), pro (voor = plaats), sine (zonder)
- Voorzetsels + acc en abl.
- Sub + acc (onder = plaats, tijd) + abl = onder, aan de voet van, tijd= omstreeks
- Super + acc = boven op, behalve; + abl aangaande, over

BIJVOEGLIJKE NAAMWOORDEN KOMEN OVEREEN MET HET ZN

- Amita magna : groot tante
- Ancilla nutriens : zoogster
- Anus antiqua: oude vrouw (anus, us: oude vrouw)
 - opm. niet hetzelfde als anus, ani = voetboei, aars
- Avunculus magnus: oudoom
- Avus maternus: grootvader van moederszijde
- Decimae novalis: nieuwe tienden (op onontgonnen landen)
- Die subsequente: de volgende dag
- Dicto loco: op gezegde plaats

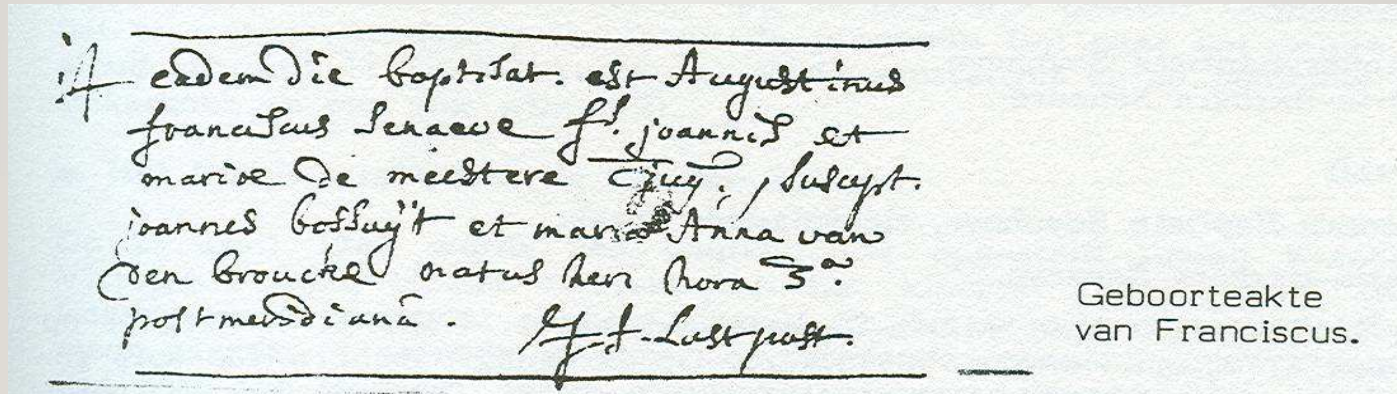
oud schrift

Enkele Bibliografische Verwijzingen

- Egide STRUBBE, *Grondbegrippen van de paleografie der Middeleeuwen*, Gent, 1961.
A. GHYSELBRECHT, *Oud schrift*, in Vlaamse Stam, Antwerpen, 1987
(overdruk artikelen in jaargangen 1981 en 1982).
- De akten uit Deinze komen uit
Guido DEMUYNCK, *Oud schrift in 10 lessen*, VVF Deinze, 2006.
- Vele afdelingen van Familiekunde Vlaanderen (vroeger VVF) en
heemkundige kringen gaven cursussen Oud schrift uit. Enkele
voorbeelden:
Etienne VANDEN HOVE, *Oud schrift*, Wibilinga, Wevelgem, 1994.
August DE BAETS, *Kennis maken met Oud Schrift*, Melle, 1988.
Hubert VANDENBERGHE, *Cursus Oud Schrift*, Croonestucken, XXIII
(1988).

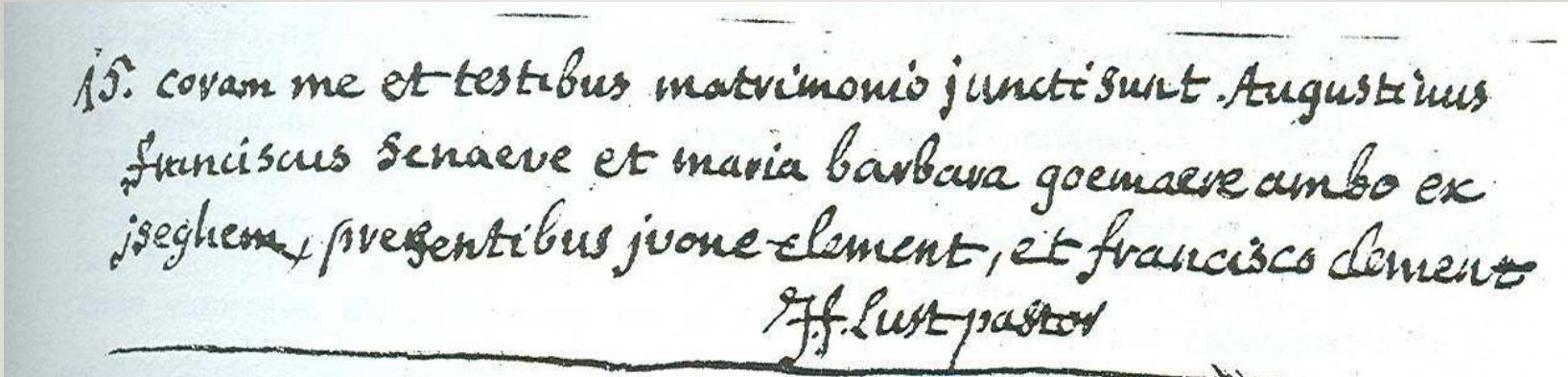

DOOPAKTE

- PR Izegem 14 maart 1726, doopakte van Augustinus Franciscus Senaeve
- Eadem die baptisat(us) est Augustinus franciscus Senaeve f(iliu)s Joannis et Mariae De Meestere, c(on)jug(um), suscept(ores) Joannes Bossuijt et Maria Anna Van den Broucke, natus heri hora 5a postmeridiana

HUWELIJS AKTE IZEGEM 15.2.1764

15. coram me et testibus matrimonio juncti sunt Augustinus
Franciscus Senaeve et Maria Barbara Goemaere ambo ex
Izeghem, presentibus Ivone Clement, et Francisco Clement
Jf. Lust pastor

- 15. coram me et testibus matrimonio juncti sunt
Augustinus franciscus Senaeve et Mariae Barbara
Goemaere, ambo ex Izeghem, presentibus Ivone Clement,
et Francisco Clement. JF Lust , pastor

BEGRAFENISAKTE IZEGEM 30.12.1779

Franciscus Seinaeve hic natus filius Joannis et Mariae
Clarae Demeester maritus in primis nuptiis Joanne
Vandeputte et in secundis Mariae Barbarae Goemaere
in coemeterio sepultus trigesima decembris anno
millesimo septingentesimo septuagesimo nono sacramentis
praemunitus aetate quinquaginta sex annorum pridie
obitus sexta Mariae G. J. Braye pastor in regnum

Akte van overlijden van Franciscus Senaev.

- Franciscus Seinaeve, hic natus, filius Joannis et Mariae Clarae Demeester, maritus in primis nuptiis Joanne Vandeputte et in secundis Mariae Barbarae Goemaere, in coemeterio sepultus trigesima decembris anno millesimi septingentesimo septuagesimo nono, sacramentis praemunitus, aetate

HUWELIJKSAKTE 1788 DEINZE

Anno Dñi 1788 Die decimâ maji praevis
Sponsalibus et tribus Bannis matrimonium
Contraxerunt hic coram me infrascripto Pastro
Mauritius Staes juvenis majorennis Donsae
habitans et maria Coleta Francisca Werbrouck
puella majorennis ex Isegem Donsae habitans.
Testes erant Joannes Augustinus Staes conjugatus
Donsae habitans et Joanna Theresia Verleyen
conjugata habitans in Petegem.
Posterior testis declarat se non posse scribere.
maurilius staes
marcol. ~~staes~~ ex Isegem
Joannes Augustinus Staes
Haec est Signatura & posterioris testis

J. B. Verbraken Pastor

- Anno Domini 1788 Die decima maji praevis sponsalibus et tribus bannis matrimonium contraxerunt hic coram me infrascripto pastore Mauritius Staes juvenis majorennis Donsanus Donsae habitans et Maria Coleta Francisca Werbrouck puella majorennis ex Isegem Donsae habitans, testes erant Joannes Augustinus Staes conjugatus Donsae habitans et Joanna Theresia Verleyen conjugata habitans in Petegem. Posterior testis declarat se non posse scribere.

HUWELIJSAKTE

- Anno Domini 1788 Die decima maji praevis sponsalibus et tribus bannis matrimonium contraxerunt hic coram me infrascripto pastore Mauritius Staes juvenis majorennis Donsanus Donsae habitans et Maria Coleta Francisca Werbrouck puella majorennis ex Isegem Donsae habitans, testes erant Joannes Augustinus Staes conjugatus Donsae habitans et Joanna Theresia Verleyen conjugata habitans in Petegem. Posterior testis declarat se non posse scribere.
- In het jaar van de heer 1788, de 10de dag van mei, na voorafgaande verloving en drie banroepen, hebben het huwelijk afgesloten hier in aanwezigheid van mij ondergetekende pastoor, Mauritius Staes, meerderjarige jongeling, (geboren) Deinzenaar, te Deinze wonende en Maria Coleta Francisca Werbrouck, meerderjarig meisje uit Izegem, te Deinze wonende. Getuigen waren Joannes Augustinus Staes, gehuwd man te Deinze wonende, en Joanna Theresia Verleyen, gehuwde vrouw, wonende in Petegem. De laatste getuige verklaart dat zij niet kan schrijven.

ENKELE WOORDEN UIT VOORGAANDE AKTE

- maius: mei
- Dni = domini < dominus: heer
- praeuius: voorafgaand
- Contrahere, contraho, contraxi, contractum: afsluiten, tot stand brengen.
- bannus: huwelijksafkondiging
- coram: vz + abl. = in tegenwoordigheid van
- iuvenis, is: jongeling
- puella: meisje
- habitans < habitare: wonen
- Ex, e : (ex voor klinker, e voor medeklinker) vz + abl. : (plaats) uit, van
- Donsa: Deinze
- testis, is: getuige
- conjugare: huwen

HUWELIJSAKTE 1732 DEINZE

1732 19^a Julij, Dispensatione habita ab
illustrissimo doctro super tribus Pannis,
coniuncti in matrimonio, prout eum viderunt
et Jacobam de Gruyter, quod dispensatione
super voto castitatis a prout dicitur obtinuerat
testes matrimonij autem designij, Hanni
/ Ludovica van Gierckhove

Van Tigghe
Pastor deusarius

OMZETTING VORIGE AKTE

- 1732 19a Julii
dispensatione habitis ab
illustrissimo nostro super
tribus bannis, conjunxi in
matrimonium, Petrum
Vandermeulen et Jacobam
De Gruijtere que
dispensationem super voto
castitatis à penitentiaria
obtinuerat, testibus
matrimonij Antonio
Dhersignij, et Anna
Ludovica van
Quickenborne. A. Van
Tieghem, pastor
Donsanus.
- 1732, op de 19de juli, na dispensatie
verkregen (te hebben) vanwege onze
zeer illustere (bisschop) over de drie
afroepingen (of bannen) heb ik in
het huwelijk verenigd Petrus
Vandermeulen en Jacoba De
Gruytere, die dispensatie over de
belofte van kuisheid heeft verkregen
van haar biechtvader, met als
huwelijksgetuigen Antoinius
Dhersignij et Anna Ludovica van
Quickenborne. A. Van Tieghem,
pastoor van Deinze.

HUWELIJKSAKTE 1664 DEINZE

27 November contrahentibus sponsalia Agnitus
Elizabetha et Elisabetha de Gouda testibus
Joann. Loebe et Joana de Gouda
proclamati sunt 27 Novemberis super dictis
hominibus data dispensatio ad J. Loebe de Gouda
sollemniter 29 November testibus Nicolao
Martino et Petronella de Gouda. Mahe
sponsa et Martinus de Vinier Custodo Jozeau

OMZETTING

27 novembris (1664)
contraxerunt sponsalia
Aegidius Tuytschaver et
Elisabetha van Renterghem,
testibus Joanne Locket et
Joanna van Renterghem,
proclamati sunt 27 novembris
et super duobus bannis data
dispensatione ab illustrissimo
domino episcopo Gandensi
solemnisatum 29 novembris,
testibus Nicolao Martens et
Petronella Van Hoecke, matre
sponsae ac Martino du Vivier
custodo (sic) Donzano.

- Op 27 november 1664 hebben zich verloofd Aegdius Tuytschaver en Elisabetha Van Renterghem (met als) getuigen Joannes Locket en Joanna Van Renterghem. Zij zijn afgeroepen op 27 november en over twee banroepen (is) dispensatie gegeven door de zeer illustere heer bisschop van Gent. Het huwelijk is ingezegend op 29 november (met als) getuigen Nicolaes Martens en Petronella Van Hoecke, moeder van de bruid, en Martinus Du Vivier, koster van Deinze.

HUWELIJKSAKTE 1659 DEINZE

Anno Dni 1659. die 17. Aprilis, Contraxerunt sponsalia
Jacobus Ceasarius et Antonia de bressa, Coram Wil-
helmo quibus et Paroco, Francisco messag, et Joanne
videlicet testibus -.

Prima proclamatio facta fuit Domin. in albis die 20. Apri-
lis. Secunda die vigesima quarta Aprilis, tertia, Domin.
Secunda post pascha, in data et dispensatio quoad tertiary
proclamationes.

Fideli iuncti sunt matrimonio die 28. Aprilis Coram Wil-
helmo quibus et Paroco, Joanne videlicet, Gudera de
bressa, et aliis testibus.

OMZETTING

- Anno Domini 1659 die 17 aprilis, contraxerunt sponsalia Jacobus Claeijssens et Antonia De Vreese, coram Willebrordo Huijbens ut parocho, Francisco Mesdach et Joanne Verleijen testibus. Prima proclamatio facta fuit dominica in albis die 20 aprilis, secunda die vigesima quarta aprilis, tertia, dominica secunda post pascha, data est dispensatio quod tertiam proclamationem. Idem juncti sunt matrimonio die 28 aprilis coram Willebrordo Huijbens ut parocho, Joanne Verleijen, Judoca de Vreese et aliis testibus.
- In het jaar o.h. 1659 de 17de dag van april hebben zich verloofd Jacobus Claeijssens en Antonia De Vreese in aanwezigheid van Willbrordus Huijbens als parochiepriester, Franciscus Mesdach en Joannes Verleijen als getuigen.
- De eerste afroeping is gebeurd op de zondag "in albis" (= witte zondag=beloken pasen) op de 20ste dag van april, de tweede afroeping op de 24ste april, de derde (afroeping) op de tweede zondag na Pasen, en is dispensatie gegeven betreffende de derde afroeping. Dezelfden zijn verenigd in het huwelijk op de 28^e dag van april in aanwezigheid van Willebrordus Huijbens als parochiepriester, Joannes Vereleijen en Judoca De Vreese en andere getuigen.

UIT EEN REGISTER VAN AANGEBRACHTE DELIKTEN BIJ HET OFFICIAAL VAN HET BISDOM LUIK 1597-1607

Valckenrode Actalis.

Nota mirgailant
meldert + Henricus molter hussell, faber lignarius vir 107
coniugatus comisit adulterium cu Anna corstius
iuniorula comorante in hussele dag in pugnatis,
Hegrat & molter foramen hussell, moie Valckenrode.

Remittens
prodamus / Joes dries filius pten dries de hoxmact cogunt car
nate n. vgonay pten t hoxmact de hoxmact, Hegrat
per Valckenrode penultima maa 1607.

+ Michael Vthoff Joes poul vth diffamatus de adulterio comisso, R
mirgailant Valckenrode 15. 106. 2599.

Gerardus hoxmact in sub. steto die dices vte feto vinarum
magnum deperitatis ex
Jas coniugatus de Sijnd de comisit puenim
Hegrat 23 Januarij Februarij 1600.

Mirgailant

OMZETTING

- Valckener, Natalis
- Henricus Melsers Hasselensis, faber lignarius, vir coniugatus, commissit adulterium, cum Anna Corstens, iuvenula, commorante in Housselt, eamque impregnavit. Registratum per Melderts foraneum Hasselenensem nomine Valckener. Johannes Dries filium Petri Dries de Horpmael cognovit carnaliter N. uxorem Petri Thonissen de Hormael. Registratum per Valckener penultima maii 1603.
- Valckener (Noel = doorstreept)
- Henricus Melsers van Hasselt, linnenwever, getrouwd man, bedreef overspel met Anna Corstens, jonge dochter, verblijvend in Hoeselt, die hij heeft zwanger gemaakt.
- Geregisteerd door Melderts, buitenpoorter van Hasselt in naam van Valckener.
- Joannes Dries zoon van Petrus Dries uit Horpmael vernam de 'vleselijke' conversatie (overspel) van de echtgenote van Petrus Thonissen uit Horpmael.

LATIJNSE PLAATSNAMEN

Aldenarda	Oudenaarde	
Anderlacum	Anderlecht	
Antverpia	Antwerpen	
Alostum	Aalst	
Atuatuca	Tongeren	TP: Atuaca
Tungrorum		
Brugae	Brugge	
Bruxella	Brussel	
Calceia Sanctae Mariae	Chaussée-Notre-Dame	
Cortracum	Kortrijk	
Feresne	Dilsen	TP: Feresne
Furna	Veurne	
Gandavum	Gent	
Leodium	Luik	
Mechlinia	Mechelen	
Orolaunum	Aarlen	
Suniacum	Zinnik	
Thuinas	Tienen	
Turnacum	Doornik	TP: Turnaco
Orolaunum	Aarlen	IA: Orolaunum
Viroviacum	Wervik	TP: Virovino
Vodgoriacum	Waudrez	TP: Vogodorgiaco

- Zie Orbis latinus
- Wikipedia (Latijnse plaatsnamen)
- J. DE VRIES, Woordenboek der Noord- en Zuidnederlandse plaatsnamen, Aula
- Toponymische woordenboeken (De Flou, Gysselinck)

